

საქმე № 330210018002716870

თბილისის სააპელაციო სასამართლო

გ ა დ ა წ ყ ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა

საქართველოს სახელით

საქმე №2ზ/65-19

11 მარტი, 2019

წელი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა

მოსამართლე - ქეთევან მესხიშვილი

სხდომის მდივანი – ნანა ველიჯანაშვილი

აპელანტი - დ--- პ-----

წარმომადგენელი - შ-----

მოწინააღმდეგე მხარე - მ--- ა-----

წარმომადგენლები - ლ-----, ნ-----

გასაჩივრებული გადაწყვეტილება - თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 21 ნოემბრის გადაწყვეტილება

აპელანტის მოთხოვნა - გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება, სარჩელის დაკმაყოფილება

დავის საგანი - თანხის დაკისრება

ა ლ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი

1. დ--- პ-----მ თბილისის საქალაქო სასამართლოში სარჩელი აღძრა და მოპასუხე მ--- ა-----სთვის 4000 აშშ დოლარის ექვივალენტის ღირებულება დაკისრება მოითხოვა.

2. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო.

3. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 21 ნოემბრის გადაწყვეტილებით დ--- პ-----ს სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

4. აღნიშნული გადაწყვეტილება დ--- პ-----მ სააპელაციო წესით გაასაჩივრა, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება და სასარჩელო მოთხოვნის სრულად დაკმაყოფილება მოითხოვა.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

სააპელაციო პალატა დადგენილად მიიჩნევს საქმის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

5. 2011 წლის 16 აგვისტოს გამოსესხებულ დ--- პ-----სა და მსესხებულ პ----- გ-----ს შორის სანოტარო წესით დამოწმებული სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულება გაფორმდა, რომლის თანახმად, მსესხებელმა დ--- პ-----სგან სესხის სახით 4000 აშშ დოლარის ექვივალენტი ღირებულების მიიღო. ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულების უზრუნველსაყოფად, მსესხებლის კუთვნილი უძრავი ქონება, მდებარე, ქ. თბილისში, გ-----, კორპუსი 9, სართული 2, ბ----- წილი 5-----, იპოთეკით დაიცვრიდა. იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების გამიჯვნის შედეგად, მესაკუთრეები პ----- გ-----ი და ე----- გ-----ი გახდნენ (ს.ფ.16-21, 23-33).

6. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 17 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დ--- პ-----ს სარჩელი მოპასუხეების პ----- გ-----ისა და ე----- გ-----ის მიმართ, 2011 წლის 16 აგვისტოს სესხისა და იპოთეკის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, ფულადი ვალდებულების შესრულებისა და იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონების რეალიზაციის თაობაზე არ დაკმაყოფილდა. ამავე გადაწყვეტილებით, პ----- გ-----ისა და ე----- გ-----ის შეგებებული სარჩელი დაკმაყოფილდა. გაუქმდა 2011 წლის 16 აგვისტოს სესხისა და იპოთეკის

ხელშეკრულება და პ----- გ-----ისა და ე---- გ-----ის საკუთრებაში არსებული იპოთეკით დატვირთული უძრავი ქონებები იპოთეკისაგან გათავისუფლდა (ს.ფ. 23-33, 35).

7. 2011 წლის 05 სექტემბრის ხელწერილის მიხედვით, მ--- ა-----მა დაადასტურა, რომ პ----- გ-----მა დ--- პ-----ს 4000 აშშ დოლარი მას, როგორც შუამავალს, მიუტანა (ს.ფ. 22).

8. სააპელაციო სასამართლო დადგენილად მიიჩნევს ფაქტობრივ გარემოებას მასზედ, რომ მ--- ა-----სთვის დ--- პ-----ს სასარგებლოდ 4 000 აშშ დოლარის ექვივალენტი ლარის დაკისრების ფაქტობრივ-სამართლებრივი საფუძველი არსებობდა.

განსახილველი დავისთვის სწორი სამართლებრივი კვალიფიკაციის მინიჭებისა და მართებული სამართლებრივი შედეგის დადგომისთვის, უმნიშვნელოვანესია, იმ ფაქტის დადგენა, თუ მხარეებს ერთმანეთთან რა სამართლებრივი ურთიერთობა აკავშირებდათ. უპირველესად უნდა აღინიშნოს, რომ სასამართლო, საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების შეფასებით, ადგენს თუ რა სამართლებრივი ურთიერთობა არსებობს მხარეთა შორის და ამ ურთიერთობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე აკმაყოფილებს ან არ აკმაყოფილებს სარჩელს. მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობის შეფასება სასამართლოს კომპეტენციაში შედის და მხარის მიერ არასწორი საფუძვლის მითითება სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ერთადერთი საფუძველი არ შეიძლება გახდეს. აღნიშნულს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 178-ე და 185-ე მუხლების შინაარსიც ადასტურებს, რომელთა ანალიზიც ცხადყოფს, რომ საპროცესო კანონმდებლობა მხარეს არ ავალდებულებს მიუთითოს დავის სამართლებრივი საფუძველი. აღნიშნული არ წარმოადგენს ხარვეზის დადგენის საფუძველს, რაც მეტყველებს იმაზე, რომ სამართლებრივი საფუძველი სასამართლომ და არა მხარემ უნდა განსაზღვროს.¹

მხარეები სადავოდ არ ხდიან იმ ფაქტობრივ გარემოებას, რომ მ--- ა-----მა მსესხებელი პ----- გ-----ისგან დ--- პ-----სთვის გადასაცემი 4000 აშშ დოლარი მიიღო, აღნიშნული საქმეში წარმოდგენილი ხელწერილითაც დასტურდება. მხარეთა შორის სადავოა და სააპელაციო პალატის მიერ გამოკვლევას ექვემდებარება მხოლოდ ის გარემოება, მიიღო თუ არა დ--- პ-----მ მოვალისგან ე.წ. შუამავლისთვის გადაცემული თანხა.

9. სააპელაციო პალატა უპირველესად ყურადღებას მიაპყრობს საქმის მასალებში არსებულ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 17 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას და განმარტავს, რომ **მოცემულ დავაზე მას პრეიუდიციული ძალა არ გააჩნია.**

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 106-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად განსაზღვრულია კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილების სუბიექტური ფარგლები. წინასწარ დადგენილი ძალის მქონე ფაქტებად კანონმდებელი განიხილავს კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილებით დადგენილ ფაქტებს და მხარეს მათ დასადასტურებლად მტკიცებულებათა წარდგენის ვალდებულებისაგან ათავისუფლებს იმ შემთხვევაში, თუ სამოქალაქო საქმის განხილვისას იგივე მხარეები მონაწილეობენ, ანუ **პრეიუდიციული ძალის მქონედ ფაქტობრივი გარემოების მიჩნევისათვის, სავალდებულოა, არსებობდეს სამოქალაქო საქმეზე მიღებული, კანონიერ ძალაში შესული სასამართლო გადაწყვეტილება და ამ გადაწყვეტილების სუბიექტები სხვა სამოქალაქო საქმის მხარეებად უნდა გვევლინებოდნენ.**¹ ნიშანდობლივია, რომ საქმის მასალებში არსებული თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 17 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებაში მხარეებს დ--- პ----- (მოსარჩელე, პ----- გ-----ი და ე---- გ-----ი (მოპასუხეები) წარმოადგენდნენ, წინამდებარე დავაში კი მხარეებად დ--- პ----- (მოსარჩელე) და მ--- ა----- გვევლინებიან, რაც იმას ნიშნავს, რომ 2016 წლის 17 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება სუბიექტურ ტესტს ვერ ლახავს.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, პრეიუდიციული ძალის მქონე გადაწყვეტილების ობიექტური ფარგლებთან მიმართებით უნდა აღინიშნოს, რომ პრეიუდიციული ძალის მქონე არ არის გადაწყვეტილების/განჩინების სამოტივაციო ნაწილით დადგენილი ყველა გარემოება, ასევე, პრეიუდიციული ძალა არ ვრცელდება ამ ფაქტების სამართლებრივ შეფასებაზე. ეს საკითხი უნდა განისაზღვროს იმის მიხედვით, თუ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში მითითებული, სასამართლოს მიერ დადგენილი რომელი ფაქტები ამართლებს სარეზოლუციო ნაწილში ჩამოყალიბებულ დასკვნებს.² მართალია, თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 17 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დ--- პ-----ს

სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, თუმცა, ხსენებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი დ--- პ-----ს მოთხოვნის შეწყვეტის საფუძვლად ვალდებულების შესრულებას არ განსაზღვრავს, დ--- პ-----ს უარი ეთქვა პ----- გ-----სა და ე---- გ-----ისთვის 7380 აშშ დოლარის დაკისრებასა და იპოთეკით დატვირთული საგნის რეალიზაციაზე, რომლის მოტივადაც გადაწყვეტილებაში სახელშეკრულებო ურთიერთობების მომწესრიგებელი სამწლიანი ხანდაზმულობის ვადის გასვლაა მითითებული. პალატა მიიჩნევს, რომ სწორედ **სასამართლოს მიერ დადგენილი აღნიშნული ფაქტი** (ხანდაზმულობის ვადის გასვლა) **ამართლებს სარეზოლუციო ნაწილში ჩამოყალიბებულ დასკვნებს, რომელსაც შესაძლებელია პრეიუდიციული ძალა ჰქონდეს** (იმ შემთხვევაში თუ განსახილველი დავის მონაწილეები იდენტური პირები იქნებოდნენ). **რაც შეეხება მოწინააღმდეგე მხარის აპელირებას მასზედ, რომ კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით დადასტურებულია პ----- გ-----ისა და ე---- გ-----ის მიერ დ--- პ-----ს წინაშე ვალდებულების შესრულება**, გარდა იმ ფაქტისა, რომ ეს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილში მოყვანილ დასკვნებს არ ამართლებს, ასევე, ვერ იქნება გაზიარებული თავად ხსენებული გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილში განვითარებული მსჯელობის გამო, რომლის თანახმად: „დ--- პ-----ს მოთხოვნის ხანდაზმულობის გამო სასამართლო აღარ იქონიებს მსჯელობას ფულადი ვალდებულების შესრულებისა, თუ შეუსრულებლობის ფაქტობრივ გარემოებებზე, შესაბამისად, სასამართლო მიუთითებს სამოქალაქო კოდექსის 144-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომელიც ხანდაზმულობის ვადის გასვლის გამო, ათავისუფლებს ვალდებულ პირს, უარი თქვას მოქმედების შესრულებაზე“. ყოველივე ზემოაღნიშნულის თანახმად, სააპელაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის მასალებში არსებულ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 17 ოქტომბრის კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებას მოცემულ დავასთან მიმართებით პრეიუდიციული ძალა არ აქვს და იგი, როგორც ერთ-ერთი წერილობითი მტკიცებულება ისე განიხილება, რომელსაც სასამართლოსთვის წინასწარ დადგენილი სავალდებულო ხასიათი არ გააჩნია.¹ თუმცა, სასამართლო აქვე აღნიშნავს, რომ კიდევ, რომ აღნიშნულ გადაწყვეტილებაში დადგენილ ფაქტებს პრეიუდიციული მნიშვნელობა მიენიჭოს, აღნიშნული გარემოება წინამდებარე სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებას არ გამორიცხავს, ვინაიდან 2016 წლის 17 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით დ--- პ-----ს სასარჩელო მოთხოვნას მსესხებლების მიმართ ხანდაზმულობით ეთქვა უარი. აქვე საგულისხმოა, რომ

მოპასუხეები (მსესხებლები) აღნიშნულ საქმეში სწორედ ხანდაზმულობით იცავდნენ თავს და არა ვალდებულების შესრულების საფუძვლით ვალდებულების შეწყვეტით, სწორედ ამიტომაც დაადგინა საქმის განმხილველმა სასამართლომ, რომ სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის წინაპირობა მხოლოდ ხანდაზმულობას უკავშირდებოდა და არა მოთხოვნის გამომრიცხველ ისეთ შესაგებელს, როგორიც ვალდებულების შესრულება იყო. ამასთან, საგულისხმოა, რომ ვალდებულება შესრულებულად მხოლოდ შესრულების მიღებაზე უფლებამოსილი პირის მიმართ შესრულებით ითვლება და არა მესამე პირის მიმართ შესრულებით. **ამდენად, მსესხებლების მიმართ წარდგენილი სარჩელის ხანდაზმულად მიჩნევა არ გამორიცხავს იგივე მოთხოვნის წარდგენას სხვა პირის (არაუფლებამოსილი პირის) მიმართ და სხვა საფუძვლით (კონდიქციით).**

10. სააპელაციო სასამართლო მიუთითებს, რომ განსახილველ დავაში დ--- პ----- ლ-----სგან ითხოვს იმ თანხის დაბრუნებას, რომელიც მას, როგორც შუამავალს, მოვალეებმა გადასცეს. დ--- პ-----ს განმარტებით, ლ-----მა მისთვის განკუთვნილი თანხა მიიღო და მისთვის არ გადაუცია. ამასთან, საქმის მასალებში მ--- ა-----ს უფლებამოსილების დამადასტურებელი მტკიცებულება, რომლითაც გამსესხებელი დ--- პ----- მის სასარგებლოდ ფულადი თანხის მიღების უფლებას მიანიჭებდა, არ არსებობს. შესაბამისად, მ--- ა----- დ--- პ-----სათვის განკუთვნილი თანხის მიღებაზე უფლებამოსილი პირი არ იყო. **საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 983-ე მუხლის თანახმად, თუ უფლებამოსილი პირისათვის განკუთვნილ შესრულებას არაუფლებამოსილი პირი იღებს, მაშინ იგი მოვალეა უფლებამოსილ პირს მიღებული დაუბრუნოს.** სასამართლო განმარტავს, რომ მოცემული ნორმით დადგენილია უფლებამოსილი პირის უფლება იმ პირის მიმართ, რომელმაც სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე მიიღო ფული ან გვაროვნული ნივთი, მოითხოვოს ამ სიკეთის კრედიტორისათვის დაბრუნება, დადგენილია ასევე არაუფლებამოსილი პირის ვალდებულება, დააბრუნოს ყველაფერი, რაც მან უსაფუძვლოდ მიიღო. კანონმდებელი აღნიშნული ნორმის გამოყენებისათვის სავალდებულოდ მიიჩნევს შესრულების მიღების ნამდვილობის დადგენას, რადგანაც ამ კანონისმიერი ვალდებულებითი ურთიერთობის ძირითად საფუძველს არაუფლებამოსილი პირის მიერ შესრულების მიღება წარმოადგენს, რაც მსგავსად ვინდიკაციური სარჩელისა, არაუფლებამოსილი პირის მიერ მიღებული შესრულების უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნების უალტერნატივო წინაპირობაა.¹

მოცემულ შემთხვევაში, მხარეთა შორის სადავო არაა და საქმეზე წარმოდგენილი დაზუსტებული შესაგებლითა და ხელწერილითაც დასტურდება, რომ მ--- ა-----მა მსესხებლისგან თანხა, როგორც შუამავალმა მიიღო. სამოქალაქო კოდექსის 373-ე მუხლის თანახმად, მოვალე ვალდებულია შეუსრულოს ვალდებულება კრედიტორს ან იმ პირს, რომელიც კანონით ან სასამართლოს გადაწყვეტილებით უფლებამოსილია მიიღოს შესრულება. თუ **ვალდებულების შესრულება მიიღო იმ პირმა, რომელიც არ იყო უფლებამოსილი, ვალდებულება ჩაითვლება შესრულებულად, მაშინ, როცა კრედიტორმა მისცა ამის თანხმობა ან ამ შესრულებისგან მიიღო სარგებელი.** ვინაიდან სააპელაციო სასამართლომ იმსჯელა საქმეში არსებულ კანონიერ ძალაში შესულ გადაწყვეტილებაზე და მას მოცემული დავის გადაწყვეტის მიზნებისთვის პრეიუდიციული ძალა არ მიანიჭა, მტკიცების ტვირთის ობიექტური და სამართლიანი გადანაწილებით უნდა დადგინდეს მ--- ა-----ს, როგორც შუამავალის უფლებამოსილება, მიეღო სადავო თანხა, და მის მიერ მოვალისგან მიცემული თანხის კრედიტორი - დ--- პ-----სთვის გადაცემის ფაქტი.

11. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-6 მუხლით გათვალისწინებული სამართლიანი სასამართლოს უფლების რეალიზება უმეტესწილად დამოკიდებულია და გულისხმობს სასამართლოს მიერ დასაბუთებული, მტკიცებულებათა შეჯერების საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილების მიღებას. მტკიცების ტვირთის როლი განსაკუთრებით ვლინდება სამოქალაქო სამართალწარმოებაში, სადაც მხარეთა ნების ავტონომიას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება. შესაძლებელია მხარის მოთხოვნა საფუძვლიანი იყოს, მაგრამ შეუძლებელია მხარემ მიიღოს თავისი სასარგებლო გადაწყვეტილება, თუ ვერ დაამტკიცებს თავის სასარგებლო გარემოებებს საპროცესო სამართლით დადგენილი წესით. ამიტომაც, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს მტკიცების ტვირთის სწორი გადანაწილება მოდავე მხარეებს შორის.

სამოქალაქო პროცესში მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის ობიექტური და სამართლიანი განაწილების პრინციპი არსებობს. **სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზეც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს.** ამ გარემოებათა დამტკიცება შეიძლება თვით მხარეთა ახსნა-განმარტებით, მოწმეთა ჩვენებით, წერილობითი თუ ნივთიერი მტკიცებულებებით. საქმის გარემოებები, რომლებიც კანონის თანახმად უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ

შეიძლება, დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით. ამდენად, საპროცესო ნორმა განსაზღვრავს იმ მტკიცებულებათა ნუსხას, რომლებიც მხარეებს შეუძლიათ, თავიანთი მოთხოვნების დასადასტურებლად გამოიყენონ. ჩამოთვლილ მტკიცებულებათაგან არც ერთს არ აქვს უპირატესი იურიდიული მნიშვნელობა. სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ სრულ და ობიექტურ განხილვას, შედეგად, სასამართლოს გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ, თანახმად სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლისა.

გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც კანონი მტკიცების ტვირთის გადანაწილების სპეციალურ წესს ითვალისწინებს (მაგ. შრომით-სამათლებრივი, დისკრიმინაციული დავები და ა. შ.) მტკიცების ტვირთის გადანაწილების ზოგადი წესი მოქმედებს, რომლის თანახმად, თითოეულმა მხარემ ის გარემოებები უნდა დაამტკიცოს, რომლებზეც იგი თავის მოთხოვნას ამყარებს. არ შეიძლება მხარეს ისეთი გარემოების მტკიცების ტვირთი დაეკისროს, რომლის ზიდვაც მისთვის ობიექტურად შეუძლებელია.

განსახილველ შემთხვევაში, მოსარჩელე მოპასუხის მიმართ კონდიციური ვალდებულების ძალით იმ სამართლებრივი სიკეთის (ფულის) დაბრუნებას მოითხოვს, რომელიც მოპასუხეს მოვალისგან (მესამე პირისგან) მისთვის (კრედიტორისთვის) გადასაცემად გადაეცა. ამ პირობებში მოსარჩელის მტკიცების საგანში შემავალ გარემოებას მოპასუხე მ--- ა-----ს მიერ სადავო თანხის მიღების ფაქტი წარმოადგენდა, ეს ფაქტი კი სადავოდ არ გამხდარა. რაც შეეხება მოპასუხე მხარეს, მას სარჩელის სამართლებრივი უსაფუძვლობის დასადასტურებლად მისთვის გადაცემული თანხის დ--- პ-----სთვის გადაცემა ან/და სულ მცირე ის გარემოება უნდა დაედასტურებინა, რომ იგი სამოქალაქო კოდექსის 373-ე მუხლის თანახმად, უფლებამოსილი იყო მესამე პირისგან შესრულება მიეღო, ანუ ის, რომ აღნიშნულზე მას დ--- პ-----ს თანხმობა გააჩნდა. საქმეზე წარდგენილი შესაგებლით მოპასუხემ ძირითადად თავი ხანდაზმულობის ვადის გასვლითა და მოსარჩელის არასათანადო საპროცესო სტატუსზე მითითებით დაიცვა. მას არათუ მტკიცებულება არ წარმოუდგენია, არამედ სასამართლოსთვის ახსნა-განმარტებითაც არ განუმარტავს, თუ რა დროს, რა ვითარებაში გადასცა მოპასუხემ მოსარჩელეს სადავო თანხა, რით დასტურდებოდა აღნიშნული გარემოება და საერთოდ, რატომ მიიღო მან ეს თანხა მოვალისგან იმ პირობებში, როდესაც საქმის მასალებით მისთვის კრედიტორისგან

ამგვარი უფლებამოსილების მინიჭების ფაქტი არ დასტურდება. მოწინააღმდეგე მხარის მხოლოდ ზეპირი განცხადება, რომ მოსარჩელეს სადავო თანხა მიღებული აქვს, გადაწყვეტილებას საფუძვლად ვერ დაედება, ვინაიდან იგი პროცესის შედეგით დაინტერესებული მხარეა და მხოლოდ მისი ზეპირი განცხადება, თუ იგი რელევანტური მტკიცებულებებით არ არის გამყარებული, ობიექტურობისა და მიუკერძოებლობის ტესტს ვერ ლახავს.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, სააპელაციო პალატა ხაზგასმით მიუთითებს გარემოებაზე მასზედ, რომ სამოქალაქო პროცესში მოქმედი დისპოზიციურობის პრინციპის თანახმად, თავად მხარეები განსაზღვრავენ, თუ რა ფაქტები უნდა დაუდონ სასარჩელო მოთხოვნას საფუძვლად და თუ რა სამართლებრივი მექანიზმით უნდა დაიცვან თავი. ამასთან, ნიშანდობლივია, რომ მტკიცებას არა მხოლოდ სარჩელის არამედ, შესაგებლის საფუძვლებიც ექვემდებარება. დაზუსტებული შესაგებლის/სარჩელის წარდგენა დისპოზიციურობის პრინციპის რეალიზაციის ერთ-ერთი გამოვლინებაა, შესაბამისად, დაზუსტებული შესაგებლის არსებობისას სასამართლო ვალდებულია იხელმძღვანელოს ამ საპროცესო დოკუმენტით და იგი პირვანდელ შესაგებელში მითითებულ საფუძვლებს ვერ დაეყრდნობა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის შესაბამისად, ვინაიდან უდავო გარემოებაა, რომ მოვალისგან, შუამავლის სტატუსით, მ--- ა-----მა, როგორც არაუფლებამოსილმა პირმა, თანხა მიიღო, ხოლო საქმეში არსებული მტკიცებულებებით აღნიშნული თანხის დ--- პ-----სთვის გადაცემა არ დასტურდება, სასამართლო მიიჩნევს, რომ სახეზეა ხელყოფის კონდიქციის განსაკუთრებული შემთხვევა, რომელიც სამოქალაქო კოდექსის 983-ე მუხლით რეგულირდება, სწორედ აღნიშნული ნორმა მოსარჩელე დ--- პ-----ს უქმნის სამართლებრივ საფუძველს, მისი კუთვნილი თანხა მ--- ა-----სგან გამოითხოვოს.

12. სააპელაციო სასამართლო არ იზიარებს მოპასუხის მსჯელობას სასარჩელო მოთხოვნის ხანდაზმულობასთან მიმართებით და განმარტავს, რომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დამკვიდრებული ერთგვაროვანი პრაქტიკის თანახმად, მატერიალური უფლების შეცდომების ვადა ვრცელდება მხოლოდ საცილო გარიგებებზე. მოცემულ შემთხვევაში კი, ვინაიდან სახეზეა უსაფუძვლო გამდიდრების წესით თანხის დაბრუნების მოთხოვნა, მის მიმართ გამოყენებულ უნდა იქნეს არა სახელშეკრულებო ურთიერთობებისთვის დაწესებული სამწლიანი, არამედ ხანდაზმულობის

საერთო - ათწლიანი ვადა. ამდენად, ხანდაზმულობის თაობაზე მოწინააღმდეგე მხარის შედავებას სამართლებრივად ვარგისი საფუძველი არც ამ თვალსაზრისით გააჩნია და იგი დაუსაბუთებელი და უსაფუძვლოა.¹

13. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში ფაქტობრივი და სამართლებრივი თვალსაზრისით. ამავე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, სამართლებრივი თვალსაზრისით შემოწმებისას სასამართლო ხელმძღვანელობს 393-ე და 394-ე მუხლების მოთხოვნებით.

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 386-ე მუხლის შესაბამისად, თუ სააპელაციო საჩივარი დასაშვებია და საქმე პირველი ინსტანციის სასამართლოს არ უბრუნდება, სააპელაციო სასამართლო თვითონ იღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე. იგი თავისი განჩინებით უარს ამბობს სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე ან გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით იღებს ახალ გადაწყვეტილებას.

სააპელაციო პალატას მიაჩნია, რომ მხარეთა შეჯიბრებითობისა და დისპოზიციურობის პრინციპის გათვალისწინებით, სასამართლო შეზღუდულია მხარეთა მიერ მითითებული ფაქტებითა და მათ მიერ მითითებული მტკიცებულებებით. შესაბამისად, სასამართლო მიიჩნევს, რომ ასეთ პირობებში, სასამართლო გადაწყვეტილებას იღებს საქმეში არსებულ მტკიცებულებებზე დაყრდნობით, მტკიცების ნაკლი კი სამართალწარმოებაში მხარისათვის არასასურველ შედეგს იწვევს. განსახილველ შემთხვევაში, სააპელაციო საჩივარი დასაბუთებულია, ხოლო იმ მტკიცების ნაკლის გამო, რომელიც მოწინააღმდეგე მხარემ ვერ გასწია, სასამართლო ადგენს, რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილების ფაქტობრივ-სამართლებრივი წინაპირობები არსებობს.

14. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე განთავისუფლებული იყოს სახელმწიფო ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. **თუ სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მაშინ ამ მუხლში აღნიშნული თანხა მოსარჩელეს მიეკუთვნება სარჩელის იმ მოთხოვნის**

პროპორციულად, რომელიც სასამართლოს გადაწყვეტილებით იქნა დაკმაყოფილებული, ხოლო მოპასუხეს – სარჩელის მოთხოვნის იმ ნაწილის პროპორციულად, რომელზედაც მოსარჩელეს უარი ეთქვა.

განსახილველ შემთხვევაში, პირველი ინსტანციის სასამართლოში მოსარჩელის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, სააპელაციო სასამართლოს მიერ აღნიშნული გადაწყვეტილება გაუქმდა და სასარჩელო მოთხოვნა სრულად დაკმაყოფილდა. შესაბამისად, მ--- ა-----ს დ--- პ-----ს სასარგებლოდ პირველი ინსტანციის სასამართლოში სარჩელზე გადახდილი ბაჟი 297,8 ლარის, ასევე, სარჩელის უზრუნველყოფის განცხადებაზე გადახდილი 50 ლარისა და აპელანტის მიერ სააპელაციო საჩივარზე გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 425 ლარის გადახდის ვალდებულება უნდა დაეკისროს.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

სააპელაციო პალატამ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 386-ე, 389-ე, 390-ე, 47-ე, 48-ე, 53-ე მუხლებით, იხელმძღვანელა და

გ ა დ ა წ ყ ვ ი ტ ა

1. დ--- პ-----ს სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 21 ნოემბრის გადაწყვეტილება;
3. დ--- პ-----ს სარჩელი მ--- ა-----ს მიმართ დაკმაყოფილდეს;
4. მ--- ა-----ს დ--- პ-----ს სასარგებლოდ დაეკისროს გადახდის დროისთვის არსებული კურსის მიხედვით - 4 000 აშშ დოლარის გადახდა;
5. მ--- ა-----ს დ--- პ-----ს სასარგებლოდ დაეკისროს საქალაქო და სააპელაციო სასამართლოებში გადახდილი ბაჟის 772,8 ლარის გადახდა;
6. გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს საქართველოს უზენაეს სასამართლოში მისი სარეზოლუციო ნაწილის მე-7 პუნქტით გათვალისწინებული წესების დაცვით დასაბუთებული გადაწყვეტილების ასლის ჩაბარებიდან 21 დღის ვადაში თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატაში საკასაციო საჩივრის წარდგენის გზით;

7. გადაწყვეტილების გასაჩივრების მსურველი მხარე, თუ ის ესწრება განჩინების გამოცხადებას ან მისთვის ცნობილია განჩინების გამოცხადების თარიღი, ვალდებულია, განჩინების სარეზოლუციო ნაწილის გამოცხადებიდან არა უადრეს 20 და არა უგვიანეს 30 დღისა, გამოცხადდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოში და ჩაიბაროს გადაწყვეტილების ასლი. წინააღმდეგ შემთხვევაში გასაჩივრების ვადის ათვლა დაიწყება განჩინების გამოცხადებიდან 30-ე დღეს. ამ ვადის გაგრძელება და აღდგენა დაუშვებელია.

**მოსამართლე
მესხიშვილი**

ქეთევან